

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

8. Кодинець А.О. Історія становлення та розвитку правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Юридичні науки». 2007. № 74–76. С. 129–133.

ПЛАГІАТ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ ПОРУШЕННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Струтинський К.А.
*Магістрант ННІ права
Сумського державного університету*
Науковий керівник: Уткіна М. С.
*к.ю.н., викладач кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

На сучасному етапі розвитку інтелектуальної власності все більшої уваги потребує питання щодо захисту від будь-яких проявів та видів порушення інтелектуальної власності. Одне із найбільш «гострих» питань, яке актуалізується у сфері захисту інтелектуальної власності на сьогоднішній день, - це плагіат. Дане питання є «ахіллесовою п'ятою» та нагальним не лише для вітчизняної практичної площини, але й для зарубіжної. У першу чергу, на нашу думку, все це зумовлено розвитком науково-технічного прогресу в цілому, та активним використанням Інтернет-мережі зокрема. Так, коли будь-який твір потрапляє до мережі Інтернет, він стає відомим широкому загалу людей, дотримуватись певних правил авторського права та положень, які регулюють ці відносини є складним, а тому – зрозуміти первісного автора взагалі буває іноді неможливо.

Розглядаючи дане явище, слід наголосити, що останнім часом «плагіат» популяризується не лише у літературі та мистецтві, а у науці та освіті. Тож, першочергово, для того, щоб можна було знайти шляхи подолання та захисту від явища «плагіату», необхідно звернутися до тлумачення вищезазначеної категорії.

В. С. Петренко акцентує увагу, що значення слова «плагіат» походить від латинського слова *plagium* – викрадати. А щодо української мови, то цей термін увійшов до нашої мови із французької мови, де має значення «пограбування», «викрадення» [1, с. 128].

Як слушно наголошує Р. Б. Шишка, семантично плагіат тлумачиться як навмисна крадіжка авторства на чужий твір літератури, науки, мистецтва, винахід чи раціоналізаторську пропозицію повністю чи частково. У свою чергу, у вужчому розумінні плагіат становить собою оприлюднення повністю чи в частині чужого твору (ідей,

результатів дослідження) під своїм іменем та відтворення у своїй роботі текстів інших авторів [2, с. 171].

Визначення категорії плагіат міститься також і в Законі України «Про авторське право і суміжні права». Так, відповідно до статті 50 вищезгаданого нормативно-правового акта, під плагіатом слід розуміти оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [3]. Зважаючи на вищевикладене, слід наголосити, що науковець надав майже ідентичне визначення категорії «плагіат» у вузькому розумінні, яке міститься у Законі.

У свою чергу, вважаємо достатньо доречним та влучним визначення, яке надає Г. О. Ульянова. Вона пропонує під плагіатом як правничої категорії розуміти зловживанням правом на свободу інтелектуальної, творчої діяльності та передбачає цілеспрямоване привласнення авторства на чужі об'єкти права інтелектуальної власності з метою отримання економічного, соціального, наукового результату, яке здійснюється з усвідомленням можливості настання негативних наслідків для третіх осіб [4, с. 77].

Таким чином, можна констатувати, що для плагіату як одного із видів порушення права інтелектуальної власності, слід відокремлювати такі ознаки або ж особливості (виходячи із наведених визначень):

- привласнення авторства на чужий об'єкт інтелектуальної власності;
- неправомірне використання об'єкта інтелектуальної власності;
- отримання як економічного, так і наукового результату.

Тому, однією із найголовніших ознак, яку ми виокремлюємо у першу чергу, є саме оприлюднення або ж опублікування створеного твору, тобто, об'єкта інтелектуальної власності.

У свою чергу, ми повністю погоджуємось із точкою зору Г. О. Ульянової, яка під привласненням авторства пропонує розуміти навмисні неправомірні дії, спрямовані на формування будь-яким способом уявлення про належність авторства на об'єкт інтелектуальної власності (або його охороноздатну частину) особі, яка не брала творчої участі у його створенні.

Плагіат є порушенням як немайнових, так і майнових прав інтелектуальної власності, оскільки окрім привласнення авторства також передбачає неправомірне використання твору без згоди та дозволу правоволодільця [4, с. 144].

Зважаючи на вищевикладене, ми робимо висновки про те, що плагіат становить собою достатньо складну для розуміння категорію, під якою можна розуміти, у першу чергу, порушення прав первісного автора, тобто особи, яка створила об'єкт інтелектуальної власності. Проте, для того, щоб більш детально та повно проаналізувати

явище плагіату, необхідно звернути увагу на те, які існують види плагіату у першу чергу залежно від сфери діяльності: професійний, освітньо-науковий або ж академічний, соціальний та нормативний види плагіату. Проте, існує також класифікація плагіату залежно від його форми (наприклад, точне копіювання вже існуючого об'єкта інтелектуальної власності або ж повтор основної ідеї твору чи ін.).

Неодноразово в літературі як наукового, так і інформаційного характеру зустрічається така категорія як «самоплагіат», яку все дедалі частіше ототожнюють із плагіатом. Не потрібно плутати, оскільки самоплагіат, на відміну від плагіату, являє собою повторну публікацію вже опублікованих раніше творів (іноді тотожних за змістом) без будь-якої вказівки на те, що такі твори вже були опубліковані. Тож, якщо розглядати ці дві категорії, то найголовнішим є наступне. Плагіат становить собою один із видів порушення права інтелектуальної власності, у той час, коли самоплагіат необхідно розглядати як порушення так званих норм етики. Це зумовлено тим фактом, що автора, який «продублював» свій твір (об'єкт інтелектуальної власності) не можна звинуватити у привласненні своєї ж роботи. Проте, існують певні норми, яких слід дотримуватись під час самоплагіату.

Актуалізується також і питання щодо співвідношення таких категорій як плагіат та піратство. Так, аналізуючи категорію «піратство», то відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», під піратством у сфері авторського права і (або) суміжних прав слід розуміти опублікування, відтворення, ввезення на митну територію України, вивезення з митної території України і розповсюдження контрафактних примірників творів (у тому числі комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм, програм мовлення [3].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Петренко В.С. Поняття та види плагіату. Часопис цивілістики. Випуск 14. С. 128-131.
2. Шишка Р. Б. Плагіат та його прояви і небезпеки. Часопис Київського університету права. 2014. № 4. С. 170-175.
3. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23. 12. 1993 р. № 3792-ХІІ. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#n475>.
4. Ульянова Г. О. Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату: дис. ... д-ра. юрид. наук: 12.00.03. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. 433 с.